

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет перекладознавства

Кафедра психології, педагогіки і туризму

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-виховної роботи
М. І. Соловей
(підпис)
«23» грудня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія світового та вітчизняного туризму

галузь знань	24 Сфера обслуговування
спеціальність	242 Туризм
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Туристичне обслуговування
статус дисципліни	нормативна

Форма здобуття освіти	денна
Навчальний рік	2021 – 2022
Семестр	I
Кількість кредитів ЄКТС	3
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	іспит

КИЇВ – 2021

Розробник:

Васильчук В. М., доктор історичних наук, професор, професор кафедри психології, педагогіки і туризму

Схвалено на засіданні кафедри психології, педагогіки і туризму, протокол № 15 від 22 червня 2021 року

Завідувач кафедри _____

О. В. Матвієнко

Схвалено на засіданні вченої ради факультету перекладознавства, протокол № 12 від 23 червня 2021 року

Голова вченої ради факультету _____

Л. Я. Зеня

1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Історія світового і вітчизняного туризму» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретико-практичних знань з історії туризму, ознайомлення із основними періодами розвитку туризму в світі та Україні, засвоєння логіки історичного розвитку туризму та його історичних форм, вивчення досвіду організації і ефективності функціонування сфери туризму в Україні.

2. Загальний обсяг (відповідно до навчального плану) - 3 кредити ЄКТС; 90 год.,

зокрема:

лекції – 14 год.

семінарські заняття – 16 год.

самостійна робота – 60 год.

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

Передумовою до вивчення дисципліни „Історія світового і вітчизняного туризму” є вивчення дисциплін «Географія», «Країнознавство», «Історія державотворення України».

Здобувачі вищої освіти повинні:

3.1. Знати понятійно-категоріальний апарат сфери туризму, історію розвитку туризму в світі та в Україні.

3.2. Вміти виділяти часові та просторові аспекти розвитку туризму як світового, так і вітчизняного, аналізувати туристсько-рекреаційні ресурси туристичних регіонів світу та України; робити висновки.

3.3. Володіти елементарними навичками роботи з літературними джерелами, пошуку, аналізу, систематизації та узагальнення інформації.

4. Анотація навчальної дисципліни «Історія світового і вітчизняного туризму»:

Метою дисципліни «Історія світового і вітчизняного туризму» є формування у здобувачів вищої освіти системи теоретико-практичних знань з історії туризму, ознайомлення із основними періодами розвитку туризму в світі та Україні, засвоєння логіки історичного розвитку туризму та його історичних форм, вивчення досвіду організації і ефективності функціонування сфери туризму в Україні.

Предметом вивчення вузівського курсу «Історія світового і вітчизняного туризму» є соціально-економічні та політичні фактори, що впливали та визначали розвиток туризму. Водночас він включає вплив базових елементів розвитку

туризму – географічні відкриття та рекреаційне освоєння регіонів, виникнення та розвиток інституту гостинності та транспортних засобів.

Завданням дисципліни є набуття теоретичних знань про історію світового та вітчизняного туризму, формування правильного бачення розвитку його основних складових; вивчення чотирьох періодів розвитку мандрівництва та туризму; аналіз розвитку подорожей у стародавньому світі; ознайомлення із найвідомішими стародавніми мандрівниками світу та України; вивчення світового та вітчизняного мандрівництва в середні віки та в XVI-XIX ст.; ознайомлення із розвитком українського туризму за період XIX – поч.XXI ст.; аналіз сучасного стану розвитку туризму в Україні.

Курс «**Історія світового і вітчизняного туризму**» для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 Туризм складається з одного змістового модуля, в якому висвітлюється історичний розвиток туризму.

5. Завданням дисципліни «**Історія світового і вітчизняного туризму**» є вивчення історичних, природничі й суспільно-географічних, культурологічних та господарсько-організаційних основ туристичного краєзнавства як спеціалізованої інтегрованої дисципліни, а також формування таких загальних та фахових компетентностей:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності:

ФК17. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК21. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК30. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК33. Здатність аналізувати місце України у світовому та загальноєвропейському туристичному просторі.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. уміти; 3. комунікація; 4. автономність і відповідальність)		Форми (та / або методи і технології навчання)	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1.	Знати		
1.1	Знати основні етапи становлення й розвитку туризму як складової світового туризму від найдавніших часів до сучасності	Лекція Методи: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу	усне поточне опитування, участь у дискусіях, виконання практичних письмових завдань, письмова модульна контрольна робота, іспит.
1.2	Знати зміст і напрямки розвитку туризму на різних етапах історії країн світу; відомих вітчизняних і зарубіжних мандрівників та їхній внесок у розвиток світового та вітчизняного мандрівництва	Лекції Методи: пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий	усне поточне опитування, виконання практичних письмових завдань, підготовка та захист презентацій, письмова модульна контрольна робота, іспит.
2.	Уміти		
2.1.	Уміти проводити аналогії подій минулого з сучасністю в історії туризму	Семинарські заняття Методи: пояснювально-ілюстративний, проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький.	Усне опитування Тестування комп'ютерне Демонстрація мультимедійних презентацій
3.	Комунікація		

3.1.	Уміти вичерпно відповідати на поставлені запитання, демонструючи знання основних проблем курсу	Семінарські заняття Методи: проблемного викладу, частково-пошуковий, дослідницький.	участь у дискусіях, іспит
4.	Автономність і відповідальність		
4.1.	Уміти планувати свою професійну діяльність, самовдосконалення й саморозвиток, нести персональну відповідальність.	Самостійна робота Методи: частково-пошуковий, дослідницький.	Усне опитування, підготовка та захист презентацій, іспит

7. Співвідношення очікуваних результатів навчання з дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання з Дисципліни (код)	1.1	1.2	2.1	3.1	4.1
Програмні результати навчання (назва)					
ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.	+	+	+		+
ПРН03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.	+	+	+		
ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.			+	+	
ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.			+	+	
ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.	+				+
ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.		+	+		+
ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.		+			
ПРН25. Використовувати набуті знання для аналізу	+	+	+	+	+

місяця України у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі.					
---	--	--	--	--	--

8. Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувачів вищої освіти	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – іспит	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота здобувача вищої освіти 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Іспит	50 20 30

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності кожного здобувача вищої освіти (аудиторна, обов'язкова позааудиторна самостійна робота (*реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе*), здійснюється за десятибальною шкалою (від 0 до 10 балів). У кінці вивчення навчального матеріалу кожного організаційного модуля викладач виставляє **окремо** бали за: 1) аудиторну роботу, 2) виконання однієї обов'язкової позааудиторної самостійної роботи з обраної здобувачем вищої освіти теми – як середнє значення усіх поточних оцінок з кожного виду роботи студента з округленням до цілого числа. Ці оцінки помножуються на **2** ($10 \times 2 = 20$). Таким чином, сума балів (**максимум $20+20=40$**) за зазначені види роботи накопичується в рейтинговому “кошику” здобувача вищої освіти. У кінці вивчення навчального матеріалу модуля викладач виводить також середнє значення всіх поточних оцінок за виконання здобувачем вищої освіти додаткових завдань (*доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе*) (**максимум 10 балів**). Визначений середній бал за виконання додаткових завдань додається до попередньо зароблених балів. Сума балів за названі види роботи (**максимум $20+20+10=50$**) є рейтинговим балом здобувача вищої освіти за роботу протягом семестру.

Невиконання завдань обов'язкової позааудиторної самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються “**0**” балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача вищої освіти на семінарському занятті

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за різні види роботи під час одного семінарського заняття становить 10 балів.

№ п/п	Види роботи здобувача вищої освіти на семінарському занятті	Кількість балів	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних питань обговорення теми	9-10	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем
		7-8	Правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		4-6	Відповідь з порушенням логіки, не аргументована
		2-3	Відповідь з суттєвими помилками
		1	Відповідь що не відповідає змісту питання
		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини
2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення, участь у обговоренні ключових питань теми)	8-9-10	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом
		5-6-7	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3-4	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		1-2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом
		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи

дотримані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.	8-9-10 балів
дотримані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність теми, сформульовані висновки не чіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу.	6-7 балів
значне недотримання вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні.	3-4-5 балів
тема позааудиторної самостійної роботи не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена не правильно.	1-2 балів
Невиконання здобувачем вищої освіти позааудиторної самостійної роботи	0 балів

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі здобувачі вищої освіти виконують модульні контрольні роботи з усіх дисциплін.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по три питання, що відповідають репродуктивному (рівень А), алгоритмічному (рівень В) й творчому (рівень С) рівням складності.

Зразок модульної контрольної роботи

Варіант № 2

1. Опишіть подорожі Васко да Гама до Індії (рівень А).

Максимальна кількість балів – 4.

2. Дайте характеристику еволюції повітряних транспортних засобів (Рівень В).

Максимальна кількість балів – 6.

3. Визначте особливості функціонування сфери туризму й екскурсій в Україні в 1920 – 1930 рр (Рівень С). *Максимальна кількість балів – 10.*

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи (якщо модульна контрольна робота передує іспиту):

Питання репродуктивного рівня (рівень А). Максимальна кількість балів – 4.

4 бали – виставляються за бездоганну відповідь.

3 бали – виставляються за повну відповідь, але в ній допущені деякі неточності, що не мають істотного значення.

1-2 бали – виставляються за неповну, схематичну відповідь, в якій багато неточностей, фактологічних помилок.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання алгоритмічного рівня (рівень В). Максимальна кількість балів – 6.

5-6 балів – виставляються за умови досконалого орієнтування у змісті понять, що висвітлюються, безпомилкового знання фактологічного матеріалу.

3-4 бали – виставляються за умови в цілому правильного висвітлення питання.

1-2 бали – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми, неповного, поверхового, з суттєвими помилками її розкриття.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання творчого рівня (рівень С). Максимальна кількість балів – 10.

8-9-10 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань.

5-6-7 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить незначні недоліки у викладі теоретичного підґрунтя та практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності в судженнях недостатній.

3-4 бали – виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у розкритті проблеми; рівень самостійності в судженнях недостатній.

1-2 бали – виставляються за умови, відсутності вичерпної відповіді на питання; наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань студента.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдань.

Модульна контрольна робота виконується протягом двох академічних годин (1 година 20 хвилин)). Максимальний рейтинг здобувача вищої освіти за виконання модульної контрольної роботи становить 20 балів.

Іспит

Іспит відбувається в усній формі. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

В умовах **дистанційного навчання** здобувачі складають іспит в **он-лайн режимі** на інформаційній платформі Teams в реальному часі відповідно до розкладу іспитів, складеного деканатом факультету. Обов'язковою умовою складання іспиту є підключення з відеозв'язком (з персонального комп'ютера, телефону або іншого пристрою).

Здобувачі обирають екзаменаційний білет шляхом вибору його порядкового номеру. Питання екзаменаційного білету екзаменатор відправляє у чаті конференції. На підготовку для відповіді здобувачам дається 10 хв. За бажанням здобувачі можуть починати відповідати раніше відведеного часу.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача вищої освіти на іспиті у 4-бальній шкалі. Ця оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

- «відмінно» – 30 балів;
- «добре» – 23 бали;
- «задовільно» – 18 балів;
- «незадовільно» – 0 балів.

Здобувачам вищої освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **63 – 70**, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою «**відмінно**», за шкалою ЄКТС – **А**. **Підсумковий рейтинговий бал** виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала студента **30 балів**.

Критерії оцінювання відповіді здобувача вищої освіти на іспиті

правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білету, здобувач вищої освіти демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних проблем курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни.	«відмінно» (30 балів)
загалом правильна відповідь на питання екзаменаційного білету, здобувач вищої освіти вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими погрішностями	«добре» (23 бали)
здобувач вищої освіти під час відповіді припускається окремих помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів	«задовільно» (18 балів)

самостійного мислення.	
здобувач вищої освіти не може на питання екзаменаційного білета внаслідок незнання програмного матеріалу.	«незадовільно» (0 балів)

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Якщо здобувач вищої освіти на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («30 балів»), «добре» («23 бали»), «задовільно» («18 балів»)), то такому здобувачу виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **E**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

9. Навчально-тематичний план дисципліни
«Історія світового і вітчизняного туризму»

№ п/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин			
		Денна форма здобуття освіти			
		Разом	зокрема		
лекції	семінарські / практичні заняття		самостійна робота		
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи світового і вітчизняного туризму					
1.	Тема 1. Теоретико-методологічні основи дисципліни «Історія світового і вітчизняного туризму»	8	2	–	6
2.	Тема 2. Передумови виникнення подорожей і розвитку туризму.	10	2	2	6
3.	Тема 3. Розвиток подорожей в стародавньому світі. Географія давніх подорожей греків і римлян. Загальні риси подорожей в епоху античності.	10	2	2	6
4.	Тема 4. Подорожі Середньовіччя (V – перша половина XV ст.). Соціально-економічні причини розвитку і види подорожей.	10	2	2	6
5.	Тема 5. Традиції гостинності та розвиток подорожей Старокиївської держави у IX – XV ст.	8	-	2	6
6.	Тема 6. Епоха великих географічних відкриттів в другій половині XV – XVI ст. Розвиток мореплавства. Подорожі в Росії у XV – XVII ст.	12	2	2	6
7	Тема 7. Розвиток туристської та екскурсійної діяльності на території України в складі Російської імперії у XVII – на початку XX ст.	8	–	2	6
8	Тема 8. Туристсько-екскурсійна справа в СРСР. Розвиток туризму в Україні у другій половині XX – на початку XXIст.	10	2	2	6
9	Тема 9. Особливості розвитку туризму в Європі.	8	2	–	6
10	Тема 10. Характеристика Американського рекреаційного регіону.	8	–	2	6
	Разом годин за модулем 1	90	14	16	60
	Усього годин	90	14	16	60

10. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Абрамов В. Історія туризму : підруч. Харків: Харк. нац. акад. міськ. госп-ва., 2010. 294 с.
2. Березова Л.Г. Історія туризму і гостинності. Київ: Знання, 2014. 225 с.
3. Лиман С. І. Історія туризму : навчальний посібник : (для студентів спец. "Туризм"). Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна ; гол. ред. В. І. Кочубей. Суми : Університетська книга, 2018. 371 с.
4. Мальська М. П., Гамкало М. З., Бордун О. Ю. Туристичне країнознавство. Європа: навч. посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 224 с.
5. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія. Видання п'яте / за на ук. ред. проф. Матвійчук Л.Ю. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2019. 320 с.
6. Стафійчук В. І., Малиновська О. Ю. Туристичне країнознавство: туристичні ресурси світу. Європа, Азія, Австралія та Океанія: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2009. 427 с.
7. Туристичне країнознавство: країни-лідери туризму / За ред. проф. О.О. Любіцевої. Київ: Альтерпрес, 2008. 434 с.
8. Феномен туризму: розмаїття сенсів : монографія / за ред.: О. О. Красноручького, Н.І. Моїсеєвої. Харків : Стильна типографія, 2019. 252 с.

Додаткова література:

9. Дахно І. І., Тимофієв С. М. Країни світу: енциклопедичний довідник. Київ: Мапа, 2011. 608 с.
10. Дубович І. А. Країнознавчий словник-довідник. 5-те вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2008. 839 с.
11. Смаль І.В. Географія туризму та рекреація: словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2010. 208 с.

11. Інформаційні ресурси:

1. Наукова періодика України. URL: <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>
2. Наукова бібліотека СНУ ім. В.Даля. «Туризм». URL: <http://library.snu.edu.ua/index/turizm/0-129>
3. Туристична бібліотека. Все про туризм. URL: <https://tourlib.net/ua.htm>

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна

Мультимедійне обладнання; програми Microsoft Word, Microsoft Power Point, додатки платформи для дистанційного навчання Microsoft Office 365.